

بررسی وضعیت ایمنی کلاس های درس ،بهداشت و سلامت دانش آموزان ابتدایی

محمد عباسیان

کارشناس ارشد محیط زیست، زاهدان، ایران

چکیده

زمینه وهدف فضایی فیزیکی ومحیط روانی مطلوب از جمله مهم ترین عوامل موثر در رسیدن به سطح مطلوب کیفیت آموزشی است.وضعیت ایمنی وبهداشت محیط مدارس نقش مهمی در پیشگیری از بروز حوادث وسلامتی دانش آموزان دارد.هدف تحقیق بررسی موارد ایمنی و سلامت دانش آموزان ابتدایی می باشد. در حال حاضر، در کشور ایران حدود 6 میلیون دانش آموز در مقطع دبستان مشغول تحصیل می باشند. از آنجایی که دانش آموزان ابتدائی به دلیل خصوصیات جسمانی و عادات ویژه رفتاری، بیشتر از بزرگسالان در معرض خطرات محیطی هستند، رعایت بهداشت محیط فیزیکی و ایمنی مدارس، نقش موثری در سلامت دانش آموزان دارد.طبق تعریف سازمان جهانی بهداشت، بهداشت مدارس عبارتست از :مجموعه اقداماتی که به منظور تشخیص، تامین و ارتقاء سلامت جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی دانش آموزان و آندسته از کارکنانی که به نحوی در ارتباط با دانش آموزان قرار دارند به اجرا در می آید. این پژوهش از نوع مطالعات کیفی می باشد و روش تحقیق ما از نوع مروری(کتابخانه ای) می باشد و مطالب از سایت ها و مقالات داخلی بدست آمده است. با اجرای اقداماتی نظیر تمیزی و بهداشت مدارس، استفاده از تصفیه کننده هوا، آگاهی دادن به دانش آموزان در مورد رفتارهای ایمنی، تغذیه سالم، واکسیناسیون، فعالیت های بدنی و تمرینات تنفسی، می توان به بهبود ایمنی و بهداشت در مدارس و حفظ سلامت دانش آموزان کمک کرد. این اقدامات می توانند منجر به بهبود عملکرد تحصیلی دانش آموزان، کاهش نرخ بیماری ها و عفونت ها، افزایش حضور و کاهش غیبت شوند. به همین دلیل، ایمنی سازی و بهداشت مدارس نباید چشم پوشی شود و باید به طور جدی توسط مدارس و مسئولان آموزشی مورد توجه قرار گیرد .

واژگان کلیدی: وضعیت ایمنی ، بهداشت و سلامت دانش آموزان ، مدارس

مقدمه

تأمین و اجرای شرایط مطلوب بهداشتی مدارس و آموزشگاه ها در جهت افزایش راندمان آموزش در بین کودکان که 18 درصد جمعیت کل جهان را تشکیل می دهند یکی از مهم ترین وظایف سیستم آموزش در تمام جهان است. انجام ایمنی سازی و موارد بهداشتی در مدارس می تواند تاثیر مهمی بر سلامت دانش آموزان ابتدایی داشته باشد. مهمترین سرمایه هر جامعه ای نیروی انسانی آن جامعه محسوب می شود. (خلیلی، جهانی، هاشمی، 2007) در کشور ایران دانش آموزان در صد بالائی از جمعیت را تشکیل میدهند، به طوریکه در سال تحصیلی 88-1387 حدود 6 میلیون نفر از جمعیت ایران را دانش آموزان مقطع ابتدایی تشکیل داد (پوردهکردی، یغمایی، اکبرزاده باغبان، 1389). مدارس ابتدائی اولین نهاد اجتماعی هستند که کودکان به آن وارد میشوند و دوران مهمی از سالهای زندگی خود را که همزمان با رشد جسمی و روانی آنها است در مدرسه میگذرانند (نوری، 1384). انتشارات آموزش و پرورش). کودکان از نظر جسمانی بسیار آسیب پذیرند زیرا ساختار و عملکرد اعضای بدن و سیستم دفاعی بدن آنها هنوز تکامل نیافته است. ایمنی سازی مدارس شامل اقداماتی مانند نصب دستگاه های اطفاء حریق، بررسی و تعمیر تجهیزات الکتریکی و سایر اقدامات ایمنی است. این اقدامات می توانند خطرات حادثه ساز را کاهش داده و احتمال وقوع حوادث را به حداقل برسانند که می تواند به حفظ سلامت دانش آموزان کمک کند. موارد بهداشتی مانند شست و شوی دست ها و رعایت فاصله گذاری اجتماعی می تواند به پیشگیری از انتشار بیماری ها نظیر سرماخوردگی، گلودرد و شیوع بیماریهای عفونی کمک کند. این اقدامات می توانند سلامت دانش آموزان را حفظ کرده و آنها را از بیماری های مختلف محافظت کنند. انجام ایمنی سازی و موارد بهداشتی در مدارس می تواند به دانش آموزان آموزش های بهداشتی ارائه دهد و آگاهی آنها را درباره رعایت بهداشت و ایمنی افزایش دهد. این آموزش ها می توانند به دانش آموزان کمک کنند تا خودشان و دیگران را در مقابل بیماری ها و حوادث محافظت کنند.

بیان مساله

امروزه، چالش بزرگ اکثر کشورها، تهدیدات بهداشتی و زیست محیطی است. آموزش بهداشت، ایمنی و محیط زیست تأثیر به سزایی در کاهش این تهدیدات دارد. ضروری است جهت تأمین شرایط مناسب برای نیل به اهداف آموزشی، تربیتی و تضمین سلامت افراد در جامعه در سنین مختلف به اعمال شیوه های مناسب مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط زیست در مدارس پرداخت. مدارس کشور با جمعیت بیش از دوازده میلیون دانش آموز، بدون احتساب جمعیت شاغل، به عنوان یکی از پرجمعیت ترین محیط های جمعی

از یک طرف و به عنوان اساسی و بنیادی ترین بخش جامعه که سنگ بنای تربیت آینده سازان این کشور را تشکیل می دهد، مطرح می باشد و توجه به امر سلامت و ایمنی دانش آموزان از جنبه های مختلف حائز اهمیت است (کاویانی، ناصری و همکاران، 1401) کودکان از نظر جسمانی بسیار آسیب پذیرند زیرا ساختار و عملکرد اعضای بدن و سیستم دفاعی بدن آنها هنوز تکامل نیافته است. همچنین، تعداد تنفس، تعداد دفعات غذا خوردن و نوشیدن در کودکان نسبت به بزرگسالان بیشتر است. بنابراین، احتمال اینکه در معرض آب، هوا و غذای آلوده قرار بگیرند بیشتر است. عادات رفتاری در کودکان سنین دبستان مانند قرار دادن انگشت یا چیزهای دیگر در دهان، نشستن دست ها قبل از غذا خوردن و ... آنان را در معرض خطرات محیطی قرار می دهد. شرایط نامناسب بهداشت محیط در مدارس می تواند عوارض زیادی را به افراد حاضر در آن محیط تحمیل نماید. برخی از این عوارض ممکن است پس از سال ها خود را نشان دهد (وارگو، هون، 2004) کودکان در این سن با مشکلات بهداشتی قابل توجهی مواجه هستند که عمده ترین این مشکلات آنفلونزا، پنومونی، عفونت های دستگاه تنفس فوقانی و عفونت های انگلی روده ای است که بر سلامت آنان اثر می گذارد (استانهوپ، لنکستر جی، 2009) در مطالعه انجام شده در دانش آموزان مدرسه ای از منطقه ریلی ویدی شهر ویساخا پاتنام هند در سال 1999 از کل دانش آموزان، 82 درصد کودکان مبتلا به عفونت های انگلی روده ای بوده اند (پائول، گنامانانی جی، 1999) نتایج مطالعه انجام شده در دانش آموزان مدارس ابتدائی منطقه نازلوی شهرستان ارومیه در سال 1383 میزان شیوع کلی تک یاخته های روده ای را 29/5 درصد گزارش کرد. (حضرتی، مستقیم، خلخالی، 2005). همچنین نتایج مطالعه ای در شهر کریکال ترکیه در سال 2008 نشان داد، وجود نم، رطوبت و دیوارهای مرطوب محل زندگی خطر عفونت های مکرر تنفسی دوران کودکی را افزایش می دهد. این بیماری ها نقش مهمی در وقوع بیماری های مزمن راه هوایی در بزرگسالی دارند (اکیسی، آلتینکایا، 2008). عوامل مهم کاهش دهنده سطح بهداشت محیط و ایمنی در مدارس عبارتند از: سرانه ناکافی فضای آموزشی، نور ناکافی، شرایط غیر بهداشتی توالت ها، دستشویی ها، آبخوری ها، وضعیت غیر بهداشتی و غیر ایمن کلاس های درس و محوطه مدرسه، امکان برق گرفتگی، آتش سوزی، ناکافی بودن امکانات کمک های اولیه، نامناسب بودن تخته، میز و نیمکت دانش آموزان می باشد. نتایج یک مطالعه در مورد وضعیت بهداشت مدارس ابتدائی شهرستان های استان تهران و مقایسه وضعیت موجود با آئین نامه بهداشت محیط مدارس نشان داد که مدارس ابتدائی در بسیاری از موارد پائین تر از سطح استاندارد بوده است (زارع، جلال وندی، رفیعی، 2007). نتایج مطالعه انجام شده توسط شعبانخانی و همکاران در سال 1382 نشان داد فقط در 14/7 درصد مدارس بین آبخوری و دستشویی تفاوت قائل شده بودند و آبخوری ها را در فاصله دورتری نسبت به توالت ها ساخته بودند (شبانخانی، عبداللهی، 2002). هر گاه وضعیت ایمنی مدارس در سطح قابل قبولی نباشد احتمال وقوع حوادث، جراحت و مرگ دانش آموزان وجود دارد (جوهری، رمضان خانی وزرپک، 1384)

اهمیت مساله

بهداشت و سلامت دانش آموزان ابتدایی از اهمیت بسزایی برخوردار است. این دانش آموزان به دلیل حساسیت بالا در مقابل بیماری ها و عفونت ها، به یک محیط سالم و ایمنی نیاز دارند تا بتوانند بهترین کیفیت زندگی را داشته باشند و بهترین عملکرد را در تحصیلات خود نشان دهند. (صالحی چلچله، حسین؛ مرضیه رحیمی، 1402). مدارس باید همیشه تمیز و بهداشتی باشند. سطوح مدارس، میز و صندلی ها، سرویس های بهداشتی و سایر زیرساخت ها باید با دقت و به صورت منظم تمیز شوند. انتخاب یک تصفیه کننده هوا با کیفیت بالایی تواند موجب بهبود کیفیت هوای داخلی مدارس شود و به سلامتی دانش آموزان کمک کند. جای آگاهی دادن به دانش آموزان در مورد رفتارهای ایمنی و عدم دسترسی آنان به اشیاء خطرناک (مانند قابلیت دسترسی به محصولات شیمیایی و ...) بسیار مهم است. تغذیه سالم برای دانش آموزان ابتدایی بسیار مهم است. رعایت تنوع و تعادل در تغذیه، مصرف میوه و سبزیجات و نگه داشتن محصولات غذایی در یخچال، می تواند موجب حفظ سلامتی دانش آموزان شود. تمامی دانش آموزان باید واکسینه شوند تا در مقابل بیماری هایی همچون شیوع زیکا، آنفلوانزا و سایر بیماری های عفونی در امان باشند. فعالیت های بدنی زیاد، می تواند به بهبود سلامت جسمی و روحی دانش آموزان کمک کند. می توان برای این منظور ورزش های گروهی و بازی های بیرونی را تشویق کرد. تمرینات تنفسی می تواند به بهبود سلامت ریه های دانش آموزان کمک کند. بهترین روش برای این کار، تنفس عمیق و آرام است که می تواند به بهبود تنفس و جذب اکسیژن کمک کند. با اجرای این اقدامات، می توان به بهبود ایمنی و بهداشت در مدارس و حفظ سلامت دانش آموزان کمک کرد (بران، 1041).

پیشینه تحقیق

نتایج مطالعات انجام شده توسط شهرداری و همکاران (1387) بر روی وضعیت بهداشت محیط و ایمنی مدارس شهرستان بیرجند نشان داد 74/5 درصد مدارس شهرستان وضعیت آب نا مطلوبی داشتند. نتایج تحقیقات جوهری، رمضان خانی وزرپک (2000) نشان داد هر گاه وضعیت ایمنی مدارس در سطح قابل قبولی نباشد احتمال وقوع حوادث، جراحات و مرگ دانش آموزان وجود دارد. نتایج مطالعات انجام شده توسط سوسنوسکا و کوستکا (1995 تا 2001) در مدارس ابتدایی استان ولوکلاوک هلند نشان داد، میزان بروز حوادث مدرسه ای با ایجاد فضای آموزشی و فیزیکی مطابق با استانداردها کاهش یافته بود. نتایج بررسی اسکالمون (از ژانویه 2004 تا پایان دسامبر 2005) در مدارس استرالیا انجام شد نشان داد، میانگین سنی کودکان دچار حوادث داخل مدرسه ای 11/5 سال بود. ایجاد فضای استاندارد ورزشی در کاهش بروز حوادث داخل مدرسه ای موثر بود. نتایج مطالعه انجام شده توسط امیرزاده و طباطبایی (1384) در دانش آموزان مدارس راهنمایی شیراز نشان داد، میزان بروز حوادث با اندازه فضای فیزیکی و آموزشی به ازای هر دانش آموز رابطه عکس دارد با توجه

به نتایج پژوهش های انجام شده و نظر به این که در هیچ یک از این مطالعات سئوالات مورد نظر، به طور کامل و جامع در حیطه های جداگانه (مشخصات ساختمانی، وسایل و تجهیزات، امکانات بهداشتی و وضعیت ایمنی) مورد بررسی قرارنگرفته است تا بتوان بر اساس نتایج به دست آمده و یافتن نقاط قوت و ضعف در هر حیطه اقدام به برنامه ریزی صحیح نمود وازاتلاف وقت، هزینه و بازدهی کم پیشگیری نمود.

راهکارهایی برای افزایش ایمنی و بهداشت مدارس

اطمینان حاصل شود که سیستم تهویه مناسب و کارآمد در مدارس وجود دارد. تهویه صحیح فضاهای کلاس، سالن ها و سایر اماکن مدرسه را تامین می کند و از انتشار عوامل آلرژن، دود و هرگونه ذرات ممکن جلوگیری می کند. آموزش بهداشت شخصی به دانش آموزان از اهمیت بالایی برخوردار است. آموزش دستشویی صحیح، شستشوی دست ها قبل از غذا خوردن و پس از سفر به دست ها را تأکید می کند. همچنین، فراهم کردن تجهیزات مورد نیاز مانند مایع ضدعفونی کننده دست و دستمال کاغذی نیز ضروری است. دانش آموزان باید آموزش داده شوند که چگونه از رعایت فاصله اجتماعی پیروی کنند. ترتیب صندلی ها در کلاس در جهت حفظ فاصله ایمن بین دانش آموزان تنظیم شود. دانش آموزان باید به درستی آموزش داده شوند که چگونه از ماسک استفاده کنند و مدرسه باید تأمین کند که ماسک های مورد نیاز به دسترس باشند. محیط مدرسه باید با رعایت معیارهای بهداشتی مناسب تمیز و ضدعفونی شود. همچنین، ضرورت نظافت و تعقیب به موقع میزها، تخته ها و سایر وسایل است. بررسی و کنترل دوره ای از سوی مدیران مدارس و مسئولین بهداشتی است. این شامل بررسی دمای دانش آموزان و نظارت مستمر بر شرایط بهداشتی و ایمنی است (شهرکی ده ارباب، 1931).

روش تحقیق

این پژوهش از نوع مطالعات کیفی می باشد و روش تحقیق ما از نوع مروری (کتابخانه ای) می باشد و مطالب از سایت ها و مقالات داخلی بدست آمده است. با انجام ایمنی سازی و موارد بهداشتی مدارس، می توان سلامت دانش آموزان ابتدایی را بهبود بخشید. برخی از تاثیراتی که این اقدامات می توانند داشته باشند عبارتند از

- 1: پیشگیری از انتشار بیماری ها: با اجرای موارد بهداشتی مناسب، مثل شستن دست ها، استفاده از ماسک و رعایت فاصله اجتماعی، احتمال انتشار بیماری ها کاهش می یابد.

2: بهبود کیفیت هوای داخلی مدرسه: در صورتی که سیستم هوای مدرسه به درستی تهویه شود و فیلترهای هوا به موقع تعویض شوند، کیفیت هوای داخل مدرسه بهبود پیدا می کند و برای دانش آموزان بهتر است.

3: کاهش حوادث و نقصان جسمانی: با انجام ایمنی سازی، مثال نصب دیوارهای جدا کننده، رعایت مراحل ایمنی در فعالیت های بدنی و استفاده از تجهیزات ایمنی، احتمال حوادث و نقصان جسمانی به شدت کاهش می یابد.

4: بهبود کارآمدی تحصیلی: با ایجاد شرایط بهتر در مدرسه، مثل کاهش احتمال بیمار شدن دانش آموزان و برگزاری کلاس هایی با کیفیت بهتر، کارآمدی تحصیلی دانش آموزان بهبود پیدا می کند

5: بهبود روحیه دانش آموزان: با ایجاد محیطی سالم و ایمن در مدرسه، دانش آموزان با مشکلات کمتری درگیر خواهند بود و روحیه و انگیزه آنها بهبود می یابد. به طور کلی، ایمنی سازی و موارد بهداشتی مدارس می تواند تاثیر مثبتی بر روی سلامت دانش آموزان ابتدایی داشته باشد و بهبودی در بسیاری از جنبه های زندگی آنها را به همراه خواهد داشت. انجام ایمنی سازی و موارد بهداشتی در مدارس می تواند تاثیر مهمی بر روی سلامت دانش آموزان ابتدایی داشته باشد. در زیر تاثیرات مثبت این اقدامات بر سلامت دانش آموزان را بررسی می کنیم.

1: کاهش احتمال بروز حوادث: انجام ایمنی سازی مدارس شامل اقداماتی مانند نصب دستگاههای اطفاء حریق، بررسی و تعمیر تجهیزات الکتریکی و سایر اقدامات ایمنی است. این اقدامات می توانند خطرات حادثه ساز را کاهش داده و احتمال وقوع حوادث را به حداقل برسانند که می تواند به حفظ سلامت دانش آموزان کمک کند.

2: پیشگیری از انتشار بیماریها: موارد بهداشتی مانند شستشوی دستها، استفاده از ماسک و رعایت فاصله گذاری اجتماعی می تواند به پیشگیری از انتشار بیماری ها نظیر سرماخوردگی، گلودرد و شیوع بیماریهای عفونی کمک کند. این اقدامات میتوانند سلامت دانش آموزان را حفظ کرده و آنها را از بیماریهای مختلف محافظت کنند.

9. افزایش آگاهی بهداشتی: انجام ایمنی سازی و موارد بهداشتی در مدارس می تواند به دانش آموزان آموزش های بهداشتی ارائه دهد و آگاهی آنها را درباره رعایت بهداشت و ایمنی افزایش دهد. این آموزش ها می توانند به دانش آموزان کمک کنند تا خودشان و دیگران را در مقابل بیماریها و حوادث محافظت کنند .

10. کنترل انتشار بیماریها: ایمنی سازی مدارس و رعایت موارد بهداشتی، میزان انتشار بیماریها و عفونها را کاهش میدهد. این اقدامات شامل شستشوی دستها، استفاده از ماسک، نظافت و ضدعفونی کردن سطوح و اجسام مشترک و دیگر موارد بهداشتی است

11. تقویت سیستم ایمنی: ایمنی سازی و مراعات موارد بهداشتی سبب تقویت سیستم ایمنی دانش آموزان میشود. این اقدامات آنها را در برابر بیماریها و عفونتها مقاومتر میکند و خطر ابتال به بیماریهای مختلف را کاهش میدهد .

12. بهبود تمرکز و یادگیری: شرایط بهداشتی مناسب در مدارس، باعث بهبود تمرکز و یادگیری دانش آموزان میشود. آنها به دلیل کمبود بیماریها و عفونتها، بیشتر توجه خود را به درسها و فعالیتهای آموزشی می کنند .

13. ارزش آموزش بهداشتی: با انجام ایمنی سازی و مراقبت از موارد بهداشتی، دانش آموزان به ارزش و اهمیت بهداشت شخصی آگاه می شوند. ایمنی دانش آموزان در مدرسه اهمیت ایمنی در مدارس از آنجایی نشأت می گیرد که دانش آموزان ساعت زیادی را در مدرسه می گذارند. پس اهمیت دادن به ایمنی مدارس و ایمنی دانش آوزان در مدارس یکی از مهمترین دغدغه های مسئولین و والدین کودکان به شمار می آید. از این رو مسئولین با تدوین دستورالعمل ایمنی مدارس سعی در قانونمند کردن نکات ایمنی در مدرسه دارند که مدیر مدرسه باید در طول سال به آنها توجه نماید. این دستورالعمل به صورت مدون ایمنی ساخت بنا، ایمنی تاسیسات مدرسه، ایمنی حیاط مدرسه ایمنی کارگاه و آزمایشگاه در مدرسه را به دقت مورد بررسی قرار می دهد. کارشناسان آتش نشانی با تحقیق در مورد نکات ایمنی مدارس به نتایجی کاملی رسیده و آن را به عنوان دستورالعمل به مدارس ابلاغ نموده اند. با بررسی این دستورالعمل و رعایت نکات ایمنی در مدرسه تا حد زیادی می توان از بروز خطرات پیش بینی شده در مدارس جلوگیری نمود. از طرفی با آموزش بعضی نکات به دانش آموزان این شرایط را برای آنها فراهم می آوریم که خود نیز بتوانند مسئولیت حفظ امنیت خود را بر عهده بگیرند. احتمال وقوع حادثه برای دانش آموزان در مدرسه همواره وجود خواهد داشت و کاهش میزان حوادث ناگوار با رعایت نکات ایمنی در مدرسه امکان پذیر خواهد بود. در این راستا فروشگاه اینترنتی ایمن ترافیک کالا با عرضه انواع تجهیزات اداری و آموزشی استاندارد، خواهان ایمنی برای دانش آموزان و ایجاد ایمنی و سلامت در مدرسه می باشد(ناصرپور، 1042).

آموزش نکات ایمنی به دانش آموزان دانش آموزان یک مدرسه بیشترین جمعیت آن مکان را تشکیل می دهند. با آموزش نکات دقیق و کاربردی می توانیم به آنها کمک کنیم تا در شرایط اضطراری بهترین تصمیم را بگیرند. آموزش ها باید در قالب مانور و آموزش عملی انجام گیرد تا دانش آموزان به آن به چشم یک فعالیت فوق برنامه نگاه کنند و مشارکت همگانی داشته باشند. نکاتی از قبیل نحوه برخورد با آتش سوزی و نکاتی عملی در زمان زلزله باید به دانش آموزان آموزش داده شود. این کار می تواند به عنوان یک پروژ تحقیقاتی به آنها سپرده شود تا آنها مسائلی از قبیل تحقیق در مورد ایمنی برای کلاس اول، تحقیق در مورد نظافت مدارس و ... را در قالب بروشور، روزنامه دیواری، مقاله و ... ارائه دهند. اما خطرات فقط در قالب زلزله و آتش سوزی اتفاق نمی افتاد. اصول ایمنی در مدارس باید به صورت کامل رعایت شود. محیط مدرسه باید به شکلی ساخته شود که کودکان در زمان عادی و در اثر افتادن، لیز

خوردن، نشستن در پشت میز و ... نیز از خطرات احتمالی به دور باشند. اصولاً مدیرمدرسه با تهیه چک لیست نکات ایمنی در مدرسه و منزل سعی در رفع آن و یا آموزش نحوه برخورد با آن را در اولویت کاری خود قرار می دهد (اسکندری، 1042).

ایمنی در مدارس ابتدایی مدارس ابتدایی عموماً با محدودیت فضا، تراکم بالای افراد و شیطنت های بسیاری روبرو هستند و از این رو ایمنی مدارس و رعایت نکات ایمنی برای کودکان از ملزومات است. از جمله نکات بهداشتی برای دانش آموزان ابتدایی جهت ایمنی دانش آموزان در مدرسه عبارتند از

- خشک بودن کف مدرسه جهت جلوگیری از زمین خوردن دانش آموزان
- ارتفاع مناسب پریش های برق جهت جلوگیری از خطر برق گرفتگی
- تجهیز سیستم برق کشی مدرسه به سیستم اتصال به زمین
- ایمن بودن وسایل بازی از جمله الاکلنگ، تاب و سرسره
- آموزش نحوه شست و شوی دست ها و بهداشت فردی
- استفاده از تنقلات و خوراکی های خانگی و سالم در زنگ تفریح و ناهار و به طور کلی کنترل خوراک دانش آموزان
- اختصاص محلی ایمن جهت انجام فعالیت های بدنی و ورزش

اهمیت ایمنی مدارس

کودکان و دانش آموزان به تنهایی نمی توانند از خود مراقبت و محافظت کنند و شیطنت و انرژی آن ها می تواند موجب بروز حوادث غیر مترقبه و جبران ناپذیری شود. بدین جهت والدین و مسئولین مدرسه موظف هستند تا در راستای کنترل شرایط و ایمنی اقدامات لازم را انجام دهند و ایمنی مدارس را تامین کنند. مدرسه محلی پر تردد و پر جمعیت است که پتانسیل این را دارد که بستر خطرات و حوادث بسیاری باشد. از این رو ایمنی مدارس در بخش های مختلفی می بایست رعایت شود. به عنوان مثال، نوع مواد و مصالح استفاده شده در ساخت بنای مدرسه باید مقاومت و دوام کافی را داشته باشند. تاسیسات استفاده شده از جمله تاسیسات گرمایشی و الکتریکی باید از بهترین نوع خود بوده و به صورت دوره ای مورد بازدید قرار گیرند. در مدارس و محل هایی که کودکان سنین بسیاری پایینی

دارند از در دسترس بودن وسایل خطرناک باید پیشگیری نمود و از ایمن ترین مصالح استفاده کرد. در کنار همه این ها، باید تمهیداتی جهت اطفای حریق و جلوگیری از سایر حوادث به وجود آمده اندیشیده شود. نقش مدرسه در ارتقای سلامت دانش آموزان بعد از خانواده، مدرسه مهم ترین نقش را در سلامت نوجوان و دانش آموز دارد، اظهار کرد: دانش آموز در مدرسه علاوه بر یادگیری مهارت خواندن و نوشتن، دانش ها، نگرش ها و رفتارهای جدید را می آموزد که این رفتارها علاوه بر تاثیر بر سلامت فردی، نقش تعیین کننده در سلامت خانواده و جامعه دارد. مدرسه جایگاه ویژه ای برای افزایش سواد سلامت و توسعه سلامت دانش آموزان، کارکنان مدرسه، خانواده ها و افراد جامعه است. کودک ساعات زیادی را در مدرسه به سر می برد، در آنجا رشد می یابد و تکامل پیدا می کند، بنابراین افزایش آگاهی عمومی در مورد بهداشت مدارس و برنامه های آن امری ضروری است، تا در جهت اجرای مطلوب برنامه های بهداشتی مدارس و دانش آموزان و ارتقاء سلامت این گروه موفق باشیم. بستر مدرسه که دانش آموزان ساعات زیادی از عمر خود را در آن محیط می گذرانند، بهترین و مناسب ترین موقعیت برای ایجاد دانش، آگاهی و بهبود نگرش و عملکرد بهداشتی آنان به حساب می آید که باید در کنار توجه به سایر کودکان و نوجوانان غیر شاغل به تحصیل مد نظر قرار گرفته و در تدوین برنامه های توسعه بهداشتی و درمانی مورد عنایت و توجه ویژه ای قرار گیرد و به همین جهت و در کنار تمام فعالیت ها، فعال کردن خود دانش آموزان، والدین، مربیان و معلمان آن ها در جهت سلامتی خود و جامعه در حال و آینده یکی از ضروری ترین مسائلی است که باید در برنامه های جاری نظام ارائه خدمات بهداشتی و درمانی بخش بهداشت، آموزش و پرورش و سایر ارگان های ذیربط مورد عنایت و پیگیری قرار گیرد (سبحان، 1042).

نتیجه گیری

افزایش کیفیت زندگی، رضایتمندی از زندگی و احساس ارزشمندی از مقوله های بسیار مهم در حفظ سلامت افراد هر جامعه است که بی شک پس از خانواده یکی از مهم ترین محیط های تأمین کننده و مؤثر در این خصوص محیط های آموزشی از قبیل مدرسه است، به طور کلی، ایمنی سازی و موارد بهداشتی مدارس می توانند تاثیر مثبتی بر سلامت دانش آموزان ابتدایی داشته باشند. این اقدامات می توانند به کاهش احتمال وقوع حوادث و بیماریها کمک کنند و سلامت جسمی و روحی دانش آموزان را بهبود بخشند. همچنین، آموزش های بهداشتی و ایمنی در مدارس می توانند به دانش آموزان آگاهی لازم را درباره رعایت بهداشت و ایمنی بدهند و آنها را به مراقبت از خودشان و دیگران ترغیب کنند. این نکات مهم است که در مدارس به اهمیت ویژه ای برخورد داده شود تا سلامت دانش آموزان ابتدایی حفظ شود و آنها بتوانند بهترین عملکرد تحصیلی را داشته باشند. بهداشت و سلامت دانش آموزان ابتدایی یکی از مهمترین مسائلی است که باید در هر مدرسه به آن توجه کرد. به دلیل حضور گروه های سنی خاصی در محیط های آموزشی فوق (کودکان، نوجوانان و جوانان) این محیط ها در تأمین و حفظ بهداشت، ایمنی و محیط زیست این گروه از اهمیت و حساسیت خاصی برخوردار است که همواره مورد توجه متخصصین HSE بوده و هست. تحقیقات متعدد نشان می دهد که سلامت دانش آموزان با پیشرفت تحصیلی آن ها رابطه دارد

و دانش‌آموزانی که به نحوی از مشکلات روانی یا از فقدان بهداشت مناسب رنج می‌برند اغلب با افت تحصیلی مواجه هستند. بنابراین ضروری به نظر می‌رسد جهت تأمین شرایط مناسب برای نیل به اهداف آموزشی، تربیتی و تضمین سلامت افراد در جامعه در سنین مختلف اعمال شیوه‌های مناسب HSE جهت تأمین بهداشت، ایمنی و محیط‌زیست در مدارس مدنظر قرار گیرد. نظام آموزش و پرورش برای بهبود زندگی بسیاری از کودکان و نوجوانان فرصت بسیار مناسبی فراهم می‌کند. به‌موازات حرکت ملتها در جهت آموزش همگانی، نقش مدارس در ارائه خدمات آموزشی مانند آموزش بهداشت، آموزش ایمنی و آموزش حفظ محیط‌زیست در امور تحصیل اهمیت روزافزون یافته است. چراکه مدرسه محیطی نیست که فقط مسائل و مطالبی به کودک القا شود، بلکه در این محیط اخلاق و رفتار کودک نیز تکوین می‌یابد. کودکی که به مدرسه می‌رود به دنبال احساس تعلقی مشابه آنچه در خانه تجربه کرده است می‌گردد و در صورتی که در خانواده به این احساس دست نیافته باشد در پی جبران آن در مدرسه است، پس بهتر است که در مدرسه شرایطی پیش بیاید که کودکان و نوجوانان به سمت این نقش‌ها بروند.

با اجرای اقداماتی نظیر تمیزی و بهداشت مدارس، استفاده از تصفیه کننده هوا، آگاهی دادن به دانش‌آموزان در مورد رفتارهای ایمنی، تغذیه سالم، واکسیناسیون، فعالیت های بدنی و تمرینات تنفسی، می توان به بهبود ایمنی و بهداشت در مدارس و حفظ سلامت دانش آموزان کمک کرد. بهبود ایمنی و بهداشت در مدارس می تواند به بهبود کیفیت زندگی دانش آموزان، بهبود عملکرد آنان در تحصیلات، کاهش غیبت و افزایش حضور و همچنین کاهش نرخ بیماری ها و عفونت ها در مدارس منجر شود. بنابراین، ایمنی سازی و بهداشت مدارس یک موضوع بسیار مهم است که نباید از آن غافل شد.

پیشنهاد می‌گردد که از یک سری راهکارهای اصلاحی برای بهبود برنامه‌های HSE در مدارس استفاده شود که از آن جمله می‌توان به بهبود زیرساخت‌های حمایتی: همچون تأمین نیروی انسانی کافی، وجود یک مربی بهداشت دوره‌دیده در هر مدرسه، برگزاری دوره‌های آموزشی منظم و مداوم، تقویت حمایت‌های مالی و اعطای اعتبارات و تخصیص اعتبار و بودجه از جانب هر دو وزارتخانه آموزش و پرورش و وزارت بهداشت اشاره کرد.

پیشنهاد می‌گردد که برای اجرایی کردن این برنامه در مدارس: به تقویت همکاری‌های بین بخشی (همکاری‌های بین وزارتخانه آموزش و پرورش و وزارت بهداشت، توافق همکاری هر دو وزارتخانه با شهرداری‌ها، توافق همکاری با رسانه‌های ملی و محلی)، بهبود و بازنگری سیاست‌های و قوانین ابلاغی به وزارتخانه‌های مربوطه و حساس سازی مدیران و سیاست‌گذاران در هر دو وزارتخانه و سازمان‌های ذی‌ربط. همچنین به فرهنگ‌سازی و توانمندسازی دانش‌آموزان، کارکنان، اولیاء و مربیان در زمینه برنامه‌های HSE در مدارس پرداخته شود و در ادامه سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در زمینه بهبود فضای فیزیکی مدارس انجام گیرد که از آن جمله می‌توان به نوسازی، تعمیر و بازسازی بافت فرسوده مدارس، اختصاص فضایی برای مراقبت‌های بهداشتی در مدارس اشاره کرد. پیشنهاد می‌شود که انجام پژوهش با حجم نمونه بزرگ‌تر و محدوده جغرافیایی وسیع‌تر انجام گیرد. آینده‌پژوهی وضعیت HSE در آموزش و پرورش، می تواند نقش مدیریتی بهداشت، ایمنی و محیط‌زیست (HSE) در پیشگیری از کرونا را هم بر عهده داشته باشد.

منابع

1. کاویانی، الهام؛ ولی ناصری، پلنگروچوپکار، نسرين و کلهری، مرتضی (1402). تدوین برنامه راهبردی مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط زیست مدارس استان کرمانشاه، نشریه انسان و محیط، دوره 20، شماره 4 - شماره پیاپی 63، دی 1401، صفحه 215-197
2. صالحی چلچله، حسین و رحیمی، مرضیه (1402). بررسی ایمنی سازی و موارد بهداشتی مدارس و سلامت دانش آموزان ابتدایی، هفتمین همایش ملی تحقیقات میان رشته ای در مدیریت و علوم پزشکی، تهران، <http://civilica.com/doc/1902277>
3. شهرکی ده ارباب، هادی (1931). بررسی ایمنی و بهداشت در مدارس مخصوصا زنگ ورزش در حفظ سلامت دانش آموزان، دومین کنفرانس بین المللی نوآوری و تحقیق در علوم تربیتی، مدیریت و روانشناسی، تهران.
4. بران، نجمه (1041)، اثربخشی برنامه های بهداشت و تغذیه بر کنترل اضافه وزن دانش آموزان در مدارس، پنجمین همایش بین المللی روانشناسی، علوم تربیتی و مطالعات اجتماعی، همدان.
5. ناصریپور، سرور (1042)، بهداشت و سلامت در مدارس و راه های درمان و پیشگیری از چاقی، هفتمین کنفرانس بین المللی مطالعات میان رشته ای علوم بهداشتی، روانشناسی، مدیریت و علوم تربیتی.
6. اسکندری، فاطمه، 1042، تاثیر آموزش بهداشت مدارس بر ارتقاء تغییر نگرش نسبت به سلامت روانی در دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی شهر کاک، اولین همایش بین المللی مشاوره، مددکاری اجتماعی و تعلیم و تربیت با رویکرد نگاهی به آینده، بوشهر .
7. سبحان، امین، 1042، بررسی اهمیت بهداشت و رعایت اصول بهداشتی دانش آموزان در مدارس ابتدایی، ماهنامه پایا شهر، دوره: 5، شماره: 50.
8. صالح پوردهکردی، زهرا، یغمایی، فریده، اکبرزاده باغبان، علیرضا، و حسین زاده، صفیه. (1389). بررسی وضعیت بهداشت و ایمنی محیط فیزیکی مدارس ابتدایی دولتی شهرکرد در سال 1388. طلوع بهداشت، 9 (1 مسلسل 28)، 41-50. [SID.https://sid.ir/paper/fa102968](https://sid.ir/paper/fa102968)
9. Khalili A, Jahani Hashemi H, Jamaly H. A comparative study on safety and environmental health of public and private schools of Qazvin. Journal of Qazvin University of Medical Sciences and Health Services 2007; 11 (1): 41-49 [Persian].
10. Statistics, schedule and budget office. Statistics ministry education : Academic year 2008-2009. Ministry of education Publishing. 2009: 139-140 [Persian].
11. Lyndall MC, Chirs R. Health behavior and the school environment in new South Wales Australia. Social Science and Medicine. 1999; 49: 611-619.
12. Nori M R. School health. 5th ed, Mashhad, Vaghefi Publishing, 2002:43- 58 [Persian].

- 13.Helm Seresht P, Del Pishe E. Schools health. 2th ed, Tehran, Chehr Publishing, 2005: 218-222 [Persian].
- 14.Wargo J, Haven N. The physical school environment. Geneva.W.H.O. 2004.
- 15.Stanhope M , Lancaster J. Community and public health nursing. 7 th edition, StLouis, Mosby Co, 2009: 219-222.
- 16.Paul I , Gnanamani G , Nallam NR. Intestinal helminthes infections among school children in Visakhapatnam. Indian Journal of Pediatric. 1999; 66(5): 663-673.
- 17.Hazrati Tape Kh , Mostaghim M, Khalkhali H, Aghayar Makoie A. Survey of prevalence intestinal parasite between students of primary school at Nazlo region ofcity in 2004 years. Journal of Oroumie University of Medical Sciences 2005; 16(4): 212-217[Persian].
- 18.Ekici A , Akin A , Altinkaya V, Bulcun E . Chronic airway disease in adult life and childhood infections. Respiration; International Review of Thoracic Diseases. 2008; 75(1): 55-59.
- 19.Zare R, jalalvandi M, Rafiei M. Ergonomic, safety and environment health status of primary school in Markazi province/Iran in 2003-2004. Journal of Kerman University of Medical Science. 2007; 1(14): 61-69[Persian].
- 20.Shabankhani B, Abdollahi F. Evaluation of hygienic environmental indexes(Educational spaces) in village schools of Mazandaran province/Iran in 2003. Journal of Mazandaran University of Medical Sciences. 2002; 13(41):98-101[Persian].
- 21.Shahriyari T, Moodi M, Hajiani M, Shahriyari Z. Survey on environmental health status of schools in Birjand city in2008. Journal of Birjand University of Medical Sciences.2009; 16(2): 68-76[Persian].
- 22.Johari Z, Ramezankhani A, Zarpak B. Survey of environmental health and safety in primary schools in Tehran city. Journal of Shahi Sadoghi University of Medical Sciences.2000; 8(4): 30-34[Persian].
- 23.Sosnowska S, kostka T. Epidemiology of school accidents during a six school year period in on region in Poland. European Journal of Epidemiology.2003; 18(10): 977- 982.
- 24.Schalamon J, Sinha N. School accidents in Austria. Pediatric Surgery International.2007; 23: 861-867.
- 25.Amirzadeh F, Tabatabaei H R. Investigation causes of accident in the guide schools students in the Shiraz city. Journal of Kerman University of Medical Science. 2006; 14(1): 55-60[Persian].
- 26.Yaghmaei F. Measuring Behavior in Research by Valid and Reliable Instruments. 2007: 38-39[Persian].
- 27.Hoboobati MM. Evaluation of environmental health of primary schools in Yazd. Journal of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences and Health Services.2002; 8(4): 89-93[Persian].
- 28.Reshadmanesh N. Survey of school environmental health and safety situation and effective factors on personal health in Sannandaj. Journal of Kurdistan University of Medical Sciences. 1996; 1(1): 20-24 Persian].

29.Johari Z, Ramezankhani A. Survey of class environmental of choice primary schools in Tehran. Daneshvar, Scientific-research Journal of Shahed University. 2000; 5(19): 41-44[Persian].

17th International Conference on

Health, Treatment
and Health Promotion

www.Hcnf.ir

هفدهمین کنفرانس بین المللی

بهداشت، درمان و ارتقای سلامت | اسپانیا

17 th international conference on Health , Treatment and Health Promotion

Examining the safety status of classrooms, hygiene and health of elementary school students

Mohammad Abbasian

Master's degree in
environmental management,
Zahedan, Iran

1-1-

1-2- Abstract

Background and purpose of physical space and favorable psychological environment are among the most important effective factors in reaching the desired level of educational quality. The safety and health status of the school environment plays an important role in preventing accidents and the health of students. be Currently, in Iran, about 6 million students are studying in primary school. Since primary school students are more exposed to environmental risks than adults due to their physical characteristics and special behavioral habits, compliance with the health of the physical environment and school safety plays an effective role in the health of students. According to the definition of the World Health Organization, school health is: a set of measures that are implemented in order to diagnose, provide and improve the physical, mental, social and spiritual health of students and are implemented by employees who are in some way in contact with students. . This research is a qualitative study, and our research method is a review (library) type, and the

material is obtained from internal websites and articles. Safety and health of primary school students is very important in schools. By implementing measures such as school cleanliness and hygiene, using air purifiers, informing students about safety behaviors, healthy eating, vaccination, physical activities and breathing exercises, it is possible to improve safety and hygiene in schools and maintain the health of knowledge. Students helped. These measures can lead to improving the academic performance of students, reducing the rate of diseases and infections, increasing attendance and reducing absenteeism. For this reason, school safety and hygiene should not be neglected and should be seriously considered by schools and educational officials.

1-3- Keywords: The state of safety, health and health of students, schools